

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมงานด้านพระพุทธศาสนาในฐานะทรงเป็นพุทธมามกะ โดยพระองค์ทรงดำรงตนเป็นแบบอย่างของการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี นอกจากนั้น พระองค์ยังทรงส่งเสริมให้พสกนิกรของพระองค์นำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อยกระดับคุณภาพของชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคมให้เกิดความเข้มแข็ง โดยทรงนำหลักธรรมมากล่าวถึงในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยในวาระโอกาสสำคัญต่าง ๆ (กรมการศาสนา, 2551, หน้า 7) พระองค์ทรงมีพระบรมราโชวาทในเรื่องหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพาดปฏิบัติแก่ประชาชน ซึ่งได้พระราชทานในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 เมื่อเสด็จออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคมว่า “...คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรักความสามัคคี ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันไปได้ตลอดรอดฝั่ง

ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดีความเห็นของตนให้ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล

หากความคิดจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดี ที่เจริญนี้ ยังมีพร้อมมูลอยู่ในกายใจของคนไทย ก็มั่นใจได้ว่า ประเทศชาติไทยจำดำรงมั่นอยู่ได้ตลอดไป จึงขอให้ท่านทั้งหลายในมหาสมาคมนี้ ทั้งประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ได้รักษาจิตใจ และคุณธรรมนี้ไว้ให้เหนียวแน่น และถ่ายทอดความคิดจิตใจนี้กันต่อไปอย่าให้ขาดสาย เพื่อให้ประเทศชาติของเราดำรงยืนยงอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล จงคุ้มครองรักษาประเทศไทย ให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายทุกสิ่ง และอำนวยความสุขความเจริญสวัสดิ์ ให้เกิดแก่ประชาชนชาวไทยทุกคน” (กรมการศาสนา, 2551, หน้า 13)

เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า พระบรมราชาวาท เรื่องคุณธรรม 4 ประการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเลือกสรรและกลั่นกรองพระราชทานแก่พสกนิกรของพระองค์ ได้อย่างเหมาะสมยิ่ง โดยคุณธรรม 4 ประการ ที่พระราชทานในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 ตรงกับ หลักธรรม เรื่อง สาราณียธรรม ในพระพุทธานุสาสนา (สมพร เทพสิทธา, 2551 อ้างถึงใน กรมการศาสนา, 2551, หน้า 13) ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้อธิบายหลักธรรม เรื่อง สาราณียธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี มี 6 ประการ คือ

1. เมตตาการุณยธรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพ นับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
2. เมตตาจริยธรรม พุดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือ แนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้า และลับหลัง
3. เมตตาโมกขกรรม ติดต่อกันด้วยเมตตา คือ มีจิตใจปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน
4. สาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็น ของเล็กน้อย ก็แจกจ่ายให้ ได้มีส่วนร่วมใช้ร่วมบริโภคทั่วกัน
5. สีสามัญญดา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบ วินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ
6. ทฎฐีสามัญญดา ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามหรือ จุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน

หลักธรรมดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชาตินับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนระดับชาติ ต่างได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมทั้งสิ้นแต่ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมได้ และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาทุนทางสังคมว่าเป็นทุนสำคัญที่สร้างเสริมวิถีชีวิตที่ดีงามของคนในสังคมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่จะยกระดับคุณภาพของคนในชาติในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมคนไทยทุกคน รวมทั้ง ผลการศึกษาวิจัยจากสถาบันการศึกษาพฤติกรรมของคนในสังคมไทยปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป ในทางด้านขาดคุณธรรมจำนวนมากขึ้น คนในสังคมส่วนหนึ่งกำลังเรียกหาความมีคุณธรรมของคนในสังคม

ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นในการที่จะต้องช่วยกันเร่งส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่รับกระแสบริโภคนิยมวัตถุนิยมโดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทย ห่างไกลศาสนา ขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน กลายเป็นสังคมที่ละเลยคุณธรรมจริยธรรม นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้วยผลการศึกษาวิจัย ของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ได้ศึกษาวิจัยเป็นสังเขปอย่างชัดเจนว่า จำเป็นจะต้อง สร้างมาตรการรองรับในการปรับเปลี่ยนบริบทสังคมไทยปัจจุบัน โดยอาศัยหลักธรรมของศาสนา (กรมการศาสนา, 2550, หน้า 35-36)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้น เพื่อให้ การศึกษาแก่ผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นแนวทางในการจัด หลักสูตรสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เป็น โรงเรียนที่เป้าหมายเฉพาะที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีคุณธรรม ความรู้ ประพฤติปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัย เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550, บทนำ) โดยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และมีความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สังคม และกฎระเบียบวินัยของทางสงฆ์ เพื่อมุ่งเน้นให้ นักเรียนได้เป็นศาสนทายาทที่ดีของคณะสงฆ์ และมีความรู้ความสามารถ ทักษะทางวิชาการและ วิชาชีพ ทั้งทางโลกและทางธรรม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550, หน้า 3)

การจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงปลูกฝังและพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นศาสน ทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา สังคมและประเทศชาติ เห็นคุณค่าและความดีงามของตนเองและ ผู้อื่น การจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ กระบวนการคิด ค้นพบหาความรู้ด้วยตนเองและการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยเฉพาะ ในชุมชนของตนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550, หน้า 146) รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3-4) ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดขึ้น ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมวิชาการ 2) กิจกรรมคุณธรรม/ ลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด 3) ทักษะศึกษา 4) การบริการสารสนเทศ/ ICT สำหรับกิจกรรมคุณธรรม/ ลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ กิจกรรมคุณธรรม เช่น ค่ายเด็กดีของชุมชน ค่ายรักษ์โลก

ค่ายรักษาสัตว์ ค่ายเยาวชนคนดี กิจกรรมอาสาพัฒนา เป็นต้น ลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด เป็นกิจกรรมภาคปฏิบัติในการเรียนลูกเสือ/ เนตรนารี/ ยุวกาชาด โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ เช่น การเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม การผจญภัย (ไต่เขา ปีนต้นไม้ ฯลฯ) โดยกำหนดให้ดำเนินการกิจกรรมดังกล่าว ปีละ 1 ครั้ง

ในส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเปิดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมสมตามรูปของนักเรียนซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณร ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และกิจของสงฆ์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550, หน้า 6) โดยกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นกิจกรรมที่จัดอบรมและปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น การเดินธุดงค์ การปฏิบัติธรรมประจำปีการศึกษา การปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การปฏิบัติธรรมเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นต้น ตามที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แต่ละแห่งกำหนด ซึ่งมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมของเนื้อหาและระยะเวลาการจัดฝึกอบรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การฝึกอบรม เป็นหนึ่งในรูปแบบการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 มาตรา 4 ที่ให้ความหมายของการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมอันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) โดยการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่พัฒนาอย่างมีระบบอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ประสิทธิภาพ และทัศนคติของผู้เข้าอบรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจดำเนินการในช่วงระยะเวลาสั้นหรือยาว ตามความเหมาะสมของเนื้อหาความรู้ที่ต้องการ อาจจัดเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ (รัศมี ไบวงษ์งาม, 2547, หน้า 31)

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อใช้ฝึกอบรมในกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

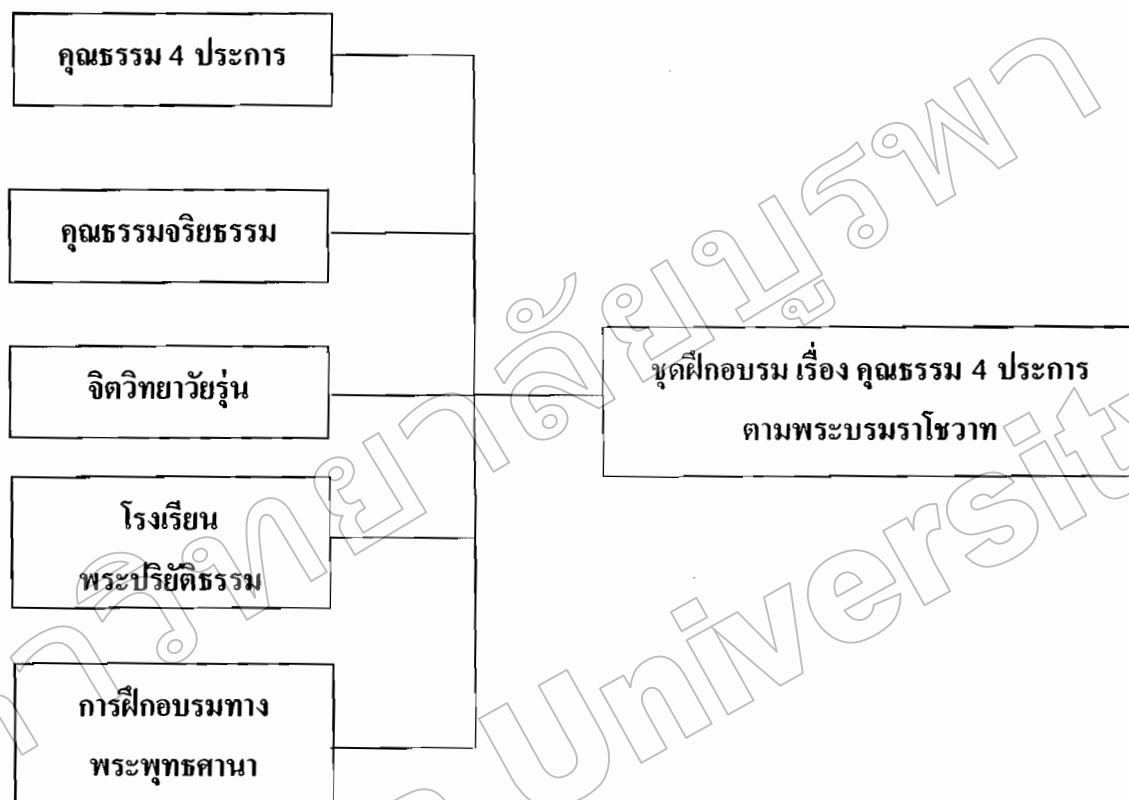
คำถามการวิจัย

1. ชูดีฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชูดีฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับใด
3. คุณธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชูดีฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชูดีฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. เพื่อศึกษาคุณธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการฝักอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกอบรม สำหรับฝึกอบรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำหรับงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 39,613 รูป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอวังใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 รูป

3. ระยะเวลาการฝึกอบรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาเรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 แผนการฝึกอบรม ตามหลักสาราณียธรรม 6 ประการ ได้แก่ แผนการฝึกอบรมที่ 1 หลักแห่งความเมตตา

4.1 เมตตากายกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา

4.2 เมตตาวจีกรรม พูดต่อกันด้วย

4.3 เมตตาโมกกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา

แผนการฝึกอบรมที่ 2 หลักสาราณ โภคิ ได้มาแบ่งกันกินใช้

แผนการฝึกอบรมที่ 3 หลักศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา

แผนการฝึกอบรมที่ 4 หลักทิวฐิสามัญญตา ปรับความเห็นเข้ากันได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดฝึกอบรม หมายถึง ชุดสื่อประสมสำหรับเยาวชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ครูใช้ในการอบรมฝึกอบรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยคู่มือการชุดฝึกอบรม เอกสารความรู้ วิดิทัศน์ เกม แบบฝึกหัด และแบบทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม

2. คุณธรรม 4 ประการ หมายถึง พระบรมราโชวาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์และพสกนิกรที่เข้าเฝ้าฯ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมและ

บริเวณลานพระราชวังดุสิต เนื่องในโอกาสออกมหาสมาคม ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม วันที่ 9 มิถุนายน 2549 ในงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ดังนี้

ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสาน ประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกา และในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดีความเห็นของตนให้ถูกต้อง เทียบตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล

3. สาราณียธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี มี 6 ประการ คือ

3.1 เมตตาภาวกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อน ร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆโดยเต็มใจ แสดงอาการกริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3.2 เมตตาวาจกรรม พูดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน หรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้า และลับหลัง

3.3 เมตตามโนกรรม ติดต่อกันด้วยเมตตา คือ มีจิตใจปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็น ประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

3.4 สาธารณ โภคิ ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้ร่วมบริโภคด้วยกัน

4.5 ศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

4.6 ทิฏฐิสามัญญตา ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงาม หรืออุดมคติสูงสุดอันเดียวกัน

4. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับ โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เป็นพระภิกษุ - สามเณร ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนประชาณมิตรวิจัศึกษา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

6. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก และท่าที ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางบวก หรือทางลบ
ของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

7. คุณธรรม หมายถึง คุณธรรมตามเกณฑ์ของ โคลเบอร์ก ซึ่งกล่าวว่า พื้นฐานของ
ความยุติธรรม โดยถือเอาเรื่องการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยเกณฑ์ซึ่งมี
ความเป็นสากลส่วนใหญ่รับไว้ในสถานการณ์ ไม่มีความขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะ
ในทางจริยธรรมเป็นการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลอย่างเสมอภาคกัน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

7.1 ระดับก่อนเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง
โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นในขั้นแรกสุด

7.2 ระดับตามเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆ ของตนหรือ
ทำตามกฎหมายและศาสนา

7.3 ระดับเหนือเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาคิดตรอง
ด้วยตนเองแล้วตัดสินใจไปตามแต่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน

8. ประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนด
คือ 80/80 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ได้จากคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับ
การฝึกอบรมทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบย่อยท้ายแผนการฝึกอบรมในระหว่างการฝึกอบรมได้ถูกต้อง
คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ได้จากคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้า
รับการฝึกอบรมทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ถูกต้อง ภายหลัง
การฝึกอบรมคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม